

Cursus Torah

(12) Parasjat Wajjigasj

Driebergen, 4 oktober 2011

Willem J. Ouweneel

parasjat Wajjigasj ('en [Juda] naderde') (Gn 44:18 – 47:27)

De test van de broers (vervolg); Jozef maakt
zich bekend; Jakob naar Egypte en ontmoet
de Farao; Jozef redt Egypte

Onderverdeeld:

- I. Gn 44:18-45:28 (1^e les)
- II. Gn 46:1-47:27 (2^e les)

Juda's pleidooi (a)

Vs 20: Benjamin ('zoon van de rechterhand'):

- 'jongeling des ouderdoms' (vgl. Jozef, 37:3)
- 'zijn broer is dood' (vgl. 28; 42:13,32,36 'is niet meer')

(dit kon Juda helemaal niet weten! Rasji: Juda was bang dat ze Jozef ook zouden moeten meebrengen en dan zou de waarheid aan het licht komen!)

- 'zijn vader heeft hem lief' (vgl. 30; 37:3v.)

Vgl. Jesjoea (dubbeltype Jozef–Benjamin)

Juda's pleidooi (b)

Vs27 Nachmanides: 'mijn vrouw' = Rachel (voor Jakob was er maar één; vgl. 46:19)

Vs29,31: Jakobs 'grijze haar' naar de *Sj'ôl* (graf/dodenrijk); vgl. 42:38

Voor de broers is Benjamin ('zoon van de rechterhand' van zijn vader) nu Ben-oni ('zoon van mijn smart', nl. van zijn moeder) (35:18)

Vgl. Jesjoea t.o.v. Abba en Israël

Juda's zelfopoffering

Vs 32v.: de aanvoerder die eens zijn broer als slaaf verkocht had, biedt zich nu als slaaf aan voor zijn broer

Ook later bijzondere band tussen Juda & Benjamin: tweestammenrijk, zuidelijke rijk, rijk Juda (de twee tempels stonden op Benjamins grondgebied!)

Al wat Juda nu van Benjamin zegt, had hij eens van Jozef moeten zeggen; maar wat hij nú zegt bewijst dat hij ook Jozef niet meer haat.

Echt zondebesef

Gn 42: broers voelen zich schuldig over het verkopen van Jozef, maar hun zondebesef gaat dieper als ze ontdekken (Gn 44) dat de straf voor hun schuld op de Onschuldige (Benjamin) neerkomt!

Ook thans: de ernst v.d. zonde pas werkelijk gezien als men inziet dat een Onschuldige de straf ervoor moet dragen > diepste verootmoediging (Js 53!!)

Zc12:10 de 'Geest van de genade en de gebeden'

Jozef maakt zich bekend (a)

45:1 alleen met zijn broers (Rasji: Egypte mag niet van hun zonde weten!)

Vs2,14: 3^e en 4^e keer dat Jozef weent – zo luid dat a.h.w. heel Egypte het hoort (N.B. heel de wereld mag weten van Jesjoea's liefde jegens Israël)

Vs3 eerste vraag naar de vader! leidt af van hun zonde en richt hen op het gemeenschappelijk voorwerp van hun liefde: de vader (Sforno: 'is het mogelijk dat hij al deze smarten heeft overleefd?').

Jozef maakt zich bekend (b)

Vs3v. Jozef maakt zich 2x bekend

Vs4 Sforno: Jozef noemt precies de zonde van zijn broers als bewijs dat hij inderdaad Jozef is

Vs5 *jullie* hebben mij verkocht – *God* heeft mij gezonden (menselijke verantwoordelijkheid < > goddelijke soevereiniteit; vgl. 15:13)

Dát is het evangelie; vgl. Hd 3:17 (‘uit onwetendheid gehandeld’)

Jozef verklaart Gods wegen

Vs5-9 betreft 4x God erin:

- 5,7: *God* heeft mij gezonden om jullie te redden (Jesjoea < > Israël)
- 8v.: *God* heeft mij over heel Egypte gesteld (Jesjoea < > de wereld)

De twee delen van Jesjoea's taak (Rm 15:8v.)! Het tweede sluit ook de bijeenvergadering van de Gemeente in.

Israëls herstel

Sleutel: Rm 11:26v.! ‘heel Israël behouden’

Vs3: vgl. Zc 12:10, ‘zien op de Doorstokene’

* hun Redder blijkt hun Verworpene te zijn!

* hun Verworpene blijkt hun Redder te zijn!

Js33:17 hun ogen zien de Koning in zijn schoonheid

Jr31:3 ‘eeuwige liefde’ > getrokken door de
goedheid van de Messias (de ware Jozef)

Jozefs onderhoud met de broers

Vs8: Farao's 'vader' = (a) beschermer (Rasji); (b) onderwijzer (Ibn Ezra)

Vs9: 'haast u' (Sforno: laat Jakob geen verdere tijd verspillen met treuren)

Vs10: Gosen (Nachmanides: Jozef wist dat Jakob niet in de hoofdstad zou willen wonen)

Vs12: 'jullie hebben de bewijzen vóór je'

Diepere laag in de uitleg

Mooi voorbeeld van rabbijnse exegese (Rasji):

Vs14a Jozef weent aan Benjamins hals vanwege de twee tempels die op Benjamins grondgebied zouden staan en eens verwoest zouden worden.

Vs14b Benjamin weent aan Jozefs hals vanwege de tabernakel te Silo, die op Jozefs grondgebied zou staan en eens verwoest zou worden.

‘Kom bij mij wonen!’

Vs10-13,18 niet eenvoudig herstel in Kanaän, maar wonen bij Hém: dat gaat alle joodse verwachting te boven (vgl. landbelofte): de hele wereld mag zien wat Jozefs familie voor hem betekent

Vs13 ‘vertel vader al mijn heerlijkheid!’

Vs20 ‘het beste van Egypte zal voor jullie zijn!’

Vs22 ‘wisselkieren’: broers zijn veranderde mensen!

Vs23 geschenk aan zijn vader

Farao's instemming

Vs16: Farao tevreden met alles wat bij Jozef hoort, ook zijn broers (Israël aangenaam voor God 'in Messias Jesjoea')

Niet: Jozefs 'verdrukkers' zijn gekomen, maar zijn *broeders!* vgl. Lc 15:24, mijn *zoon* is weer levend geworden (Israël = *Ammi*, *Roechama*; Hs 1+2)

Farao schijnt nooit van de zonde van de broers geweten te hebben (vgl. Sp 10:12; 17:9; 1Pt 4:8; 'bedekken': Ps 32:1; Hebr. *k-p-r* > Jom Kippoer)

Thuiskomst van de broers

Vs24 zonderling advies! (maar nooit verwijten van Jozef! vgl. Jh 21:15-17); Rasji, Ibn Ezra: ‘twist niet over de vraag wie het meest verantwoordelijk was voor het verkopen van Jozef’

Vs26 Jakob kan de boodschap niet geloven

Vs27 hoorde hun woorden, zag het geschenk >>
‘zijn geest leefde op’ (Rasji: Góds Geest rustte opnieuw op hem)

Vs28 ‘Jozef zien en sterven’

[einde 1^e les]

Jakob op weg

46:1 Berseba: grens (Rasjbam: vgl. 26:23-25! Isaak ging *niet* de grens over; vgl. 26:2 Isaak mag het land *niet* verlaten)

Offers! Vrees voor een verkeerde weg!?

‘de God van zijn vader Isaak’! > vs3

Sforno: als je in Kanaän blijft, zullen je kinderen zich met de Kanaänieten vermengen; maar in Egypte is dat nauwelijks mogelijk (43:32!)

Jakob op weg

Vs2: ‘Jakob, Jakob!’ (vgl. Abraham, Gn 22:11; Mozes, Ex 3:4; Samuël, 1Sm 3:10; Marta, Lc 10:41; Simon, 22:31; Saul, Hd 9:4; vgl. ook Ex 34:6 ‘Here, Here!’)

Vs4: afdalen én weer optrekken, d.i. (a) Jakobs beenderen (Gn 50), (b) ‘Israël’

Vs5 ‘zonen van Israël’ (*b’né Jisraél*) = Israëlieten!

Vs6: van Berseba over de grens naar Egypte

De kinderen van Lea (vs8-15)

1. Ruben + 4 zonen (totaal: 5)
2. Simeon + 6 zonen (totaal: 7) (1 zoon van ‘*de Kanaänitische*’)
3. Levi + 3 zonen (totaal: 4)
4. Juda + 5 zonen + 2 kleinzonen (totaal: 8)
5. Issachar + 4 zonen (totaal: 5)
6. Zebulon + 3 zonen (totaal: 4)
7. Dina

Eindtotaal zonen én dochters (vs15): ‘33’ (maar het zijn er 34, of zonder Er & Onan: 32; werd Jakob zelf meegeteld!? aldus Rasjbam)

De zonen van Zilpa (vs16-18)

1. Gad + 7 zonen (totaal: 8)
2. Aser + 5 zonen [+ 1 dochter] + 2 kleinzonen (totaal: 9)

Eindtotaal: 16 (klein)zonen (hier de ene dochter, Sera, blijkbaar *niet* meegeteld)

N.B. Normaal worden Lea en Rachel genoemd vóór de slavinnen; hier eerst Lea + slavin, dan Rachel + slavin (dus niet volgens geboortevolgorde)

De zonen van Rachel (vs19-22)

Nachmanides: speciale eer: ‘Jakobs vrouw’!

1. Jozef + 2 zonen (totaal: 3)
 2. Benjamin + 10 zonen (totaal: 11)
- (konden ál die zonen al in Kanaän geboren zijn!?)

Eindtotaal: 14 (klein)zonen

De zonen van Bilha (vs23-25)

1. Dan + 1 zoon (totaal: 2)
2. Naftali + 4 zonen (totaal: 5)

Eindtotaal: 7 (klein)zonen

Slottotaal (vs27): $33 + 16 + 14 + 7 = 70$ leden van
het 'huis' van Jakob (vs26: '66', d.i. 70 minus
Jakob, Jozef, Manasse & Efraïm)

(70 getal van God – 66 getal van de mens)

(mogelijk nog niet allen geboren; het gaat om Israëls
69 stamvaders [incl. Jakob zelf] & Dina)

Ontmoeting Jakob & Jozef (a)

Vs28 Juda vooruitgestuurd om alles gereed te maken

Vs29 de ontmoeting; Jozef weent voor de 5^e keer

(Nachmanides: het ligt meer voor de hand dat het hier Jakob is die weent over zijn zoon!)

Vs30 ‘nu kan ik sterven’ (vgl. Simeon, Lc 2:29; in beide gevallen een messiaanse gestalte: Jozef resp. Jesjoea) (Sforno: ‘laat mij sterven om geen nieuwe ellende te hoeven zien’)

Ontmoeting Jakob & Jozef (b)

Vs31-34 Jozef bereidt Jakob voor op Egypte:

‘schaapherders zijn de Egyptenaars een gruwel’

(Rasji: omdat Egypte rammen als goden aanbad;

Sforno: omdat Egypte schapen verachtte als voedsel én als offers) (vgl. 2 andere gruwelen: 43:32 samen eten; Ex 8:26 offerdienst)

N.B. Jozef schaamt zich niet voor zijn broers!

Biedt tegelijk een excuus om in Gosen te wonen, ver van Egyptes gewoel.

Ontmoeting met de Farao (a)

47:1-6 vijf broers vragen toestemming om in Gosen te wonen; toestemming gekregen & hoge posities:

Farao's veeopzichters (alles ter wille van Jozef!)

Vs7 & 10: Jakob 'zegt' Farao (de door God gezegende kan anderen zegenen!): de grootste van de wereld is minder dan Gods arme pelgrim (Hb 7:7!)

(vgl. negatief: Abraham t.o. Farao, Gn12:14-20)

(vgl. positief: Paulus t.o. Agrippa: kan ook slechts op ellendige omstandigheden wijzen)

Ontmoeting met de Farao (b)

Vs8v. leeftijd 130: mijn jaren ‘weinig en kwaad’

‘Heb niet de leeftijd van Abraham & Isaak bereikt’:
d.i. ik lijk ouder dan zij op deze leeftijd waren
(Rasjbam) en/of: zij hebben langer echt ‘geleefd’
dan ik (Sforno)

Jakob blijft nog 17 jaar een pelgrim (vs28), ver van
het gewoel van Egypte; vraagt niets met het oog
op zijn *leven*, wel met het oog op zijn *dood*
(49:29- 32): geloof in opstanding & Messias

‘land Ram(e)ses’

Vs 11: d.i. (deel van) Gosen?

Vgl. Ex 1:11; 12:37; Nm 33:3,5: *stad* Ram(e)ses (in het land Ram[e]ses?)

Vgl. de naam van menige Farao, vooral Ram(es)ses II, de grootste & machtigste van alle Farao's (volgens sommigen de Farao van de Uittocht, maar er zijn vele andere mogelijkheden genoemd)

De honger in Egypte

Eerst gaf Egypte *geld* voor brood (13v.), dan hun *vee* (15-17), dan hun *land* (18-21,26; vs 22-24 uitzondering: land van de priesters), dan *zichzelf* als slaven (25)

Het volk bankroet door de hongersnood, maar krijgt alles terug door de goedheid van de onderkoning (zo de volken in het messiaanse rijk)

Vs27 Israël woonde als vrije bezitters in Gosen

[einde 2^e les]